

رشحات عرفان

القاب و نعوت مظاهر مقدسه امر بهائی

محمد افنان

در متون آثار آسمانی در این ظهور و در ایام گذشته القاب و اسمائی برای ذات الهی و مظاهر مقدسه معمول شده که اگرچه همه به منظور تجلیل و تعظیم مقام آنان است، اما همگی یکسان نیستند و شاید بتوان آنها را ذیل اسم، صفت، وصف، لقب، نعت، و عنوان تقسیم‌بندی نمود.

اسم به غیر از اسماء خاصّ عموماً حاکی از شخصیت و یا خصوصیتی است که معمولاً به فرد خاصّ یا افراد معین اختصاص دارد و عموماً به کیفیتی است که به مجرد ذکر آن ذهن شنونده به شخصیت معینی معطوف میشود، به حدی که میتوان آن را نوعی اسم خاصّ شمرد، مانند "ذات حروف السبع".

صفت حاکی از خصوصیت معینی است که اگرچه به کمک آن نمی‌توان شخص معینی را معرفی نمود، اما فقط در مورد طبقه یا شخص معینی بکار میرود، و آنان را متمایز و ممتاز میسازد، مانند "مطلع اسماء و صفات".

اما **وصف**، که با صفت رابطه نزدیک دارد، بیشتر از آنکه خصوصیات موصوف را با ذکر صفتی بیان نماید حاکی از تجلیل و ستایشی است که گوینده و ستاینده صفت بیان می‌نماید، و در حقیقت نوعی تجلیل و احترام است، مانند "صاحب اسماء حسنی".

لقب معمولاً عنوانی قراردادی است که اگرچه اساساً ممکن است حاکی از بیان احساسات بطور مثبت یا منفی باشد اما در بحث حاضر نمودار تجلیل و تعظیم و احترام است و معمولاً بصورت اسماء علم معمول میشود، مانند "شارع اعظم".

نعت بیان صفات و خصوصیتی است که در حقیقت، نفس یا نفوس مورد نعت را با ستایش و تجلیل از دیگران ممتاز میسازد، و اگرچه محدود به زمان نیست، اما حاکی از مطلق بودن نیز نیست، مانند "سلطان رسل".

عنوان لفظی است که معمولاً برای بیان مختصر مطلب مورد نظر در یک تعریف کوتاه یا به صورت جملاتی محدود در باره معرفی مطلب قبل از شروع به بحث آورده میشود. بنابر این، "عنوان" میتواند اسم کتابی، مقاله‌ای، یا مطلبی معین باشد. ضمناً، "عنوان" گاهی نمودار احترام و ادبی است که به شخصیت و یا مقامی خاص اظهار میشود. از جمله میتوان عناوینی چون حضرت، جناب، و مشابهات آنها را یاد کرد.

با این همه نمی‌توان گفت که عناوین و اصطلاحاتی که در آثار مبارکه برای طلعات مقدسه بکار رفته ضرورتاً یکی از این تقسیمات است و باید برای همه اینها شاهد و نمونه‌ای ارائه نمود. اما چون این تعاریف بیان مطلب را آسان می‌نماید، توجه به آنها مفید است. البته در متون آثار صادر از قلم طلعات مقدسه بسیاری از این اصطلاحات و کلمات وارد شده و مسلماً در حین زیارت آنها اهل اطلاع به شناسائی الفاظ و اصطلاحات مزبور توجه خواهند داشت، اما از مراجع قابل توجه و استفاده باید از خطبه لوح مبارک "قرن" که کلاً به عربی است نام برد. این مقدمه لوح مزبور که سراسر مملو از اسماء و القاب حضرت بهاء‌الله، حضرت نقطه اولی، و حضرت عبدالبهاء است، در اوج فصاحت و کمال لطف و زیبایی ادبی است، و اسماء و اوصاف مذکور در آن سابقه در آثار نزولی امر بهائی دارد. این الفاظ و مصطلحات بعضی تنها از یک کلمه تشکیل شده و گاهی به صورت مضاف و مضاف‌الیه، مانند "شمس حقیقت و جمال قدم"، و یا موصوف و صفت، مانند "اسم اعظم و جمال قدیم" آمده است. بعضی سابقه در کتب آسمانی قبل دارد، و بسیاری از آنها را مخصوصاً در بیان و سایر آثار حضرت نقطه اولی و حضرت بهاء‌الله میتوان زیارت کرد. متن زیر از آثار حضرت بهاء‌الله در باره حضرت نقطه اولی است:

"أَنَا كُنَّا مَوْقِنًا مَعْتَرَفًا مَذْعَنًا نَاطِقًا ذَاكِرًا قَائِلًا مَنَادِيًا مَضْجِبًا^۱ مَصْرَخًا مَصْحًا^۲ مَتَكَلِّمًا مَبْلَغًا مَعْجَبًا^۳ بَاعِلِي الصَّوْتِ بَانَهُ هُوَ رَبُّ الْعَالِي^۴ وَ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى^۵ وَ شَجَرَةُ الْقَصْوَى^۶ وَ مَلَكُوتِ الْعَالِي^۷ وَ جِبْرُوتِ الْعَمَاءِ وَ لَاهُوتِ الْبِقَاءِ وَ رُوحِ الْبِهَاءِ وَ سِرِّ الْعَظْمِ وَ كَلِمَةِ الْإِتْمِ وَ مَظْهَرِ الْقَدَمِ وَ هَيْكَلِ الْإِكْرَمِ وَ رَمَزِ الْمُنْمَمِ وَ رَبِّ الْأَمَمِ وَ الْبَحْرِ الْمَلْتَمَمِ وَ كَلِمَةِ الْعَلِيَا وَ دَرَّةِ الْاُولَى^۸ وَ صَحِيفَةِ الْمَكْنُونِ وَ كِتَابِ الْمَخْزُونِ جَمَالِ

الاحدیة و مظهر الهویة و مطلع الصمدیة لولاه ما ظهر الوجود و ما عرف المقصود و ما برز جمال المعبود تالله باسمه قد خلقت السماء و ما فیها و الارض و من علیها و به موجت البحار و جرت الانهار و اثمرت الاشجار و به حَققت الادیان و ظهر جمال الرحمن فوالله لو نصفه الى آخر الذی لا آخر له لن یسکن فوادى من عطش حبّ ذکر اسمائه و صفاته فکیف نفسه المقدّس العزیز الجمیل.^۴

به غیر از آثار مبارکه اسامی جلیله‌ای در کتب مقدّسه قبل نیز مذکور است که به عنوان القاب مظهر موعود معروف و در کتاب "قرن بدیع" (God Passes By) حضرت ولی‌امرالله آنها را ذکر فرموده‌اند.

اسماء، القاب، صفات، و اوصافی که در آثار مبارکه برای حضرت بهاءالله و حضرت نقطه اولی^۱ مذکور، به طور کلی میتوان آنها را در ذیل ترکیبات و مشتقات کلمات اسم، جمال، جوهر، ذات، بحر، روح، ربّ، رکن، سلطان، شمس، طلعت، طیر، عبد، غلام، فتی، قلم، قائم و قیوم، قدم، کلمه، کنز، کینونت، ملک، مبعث، کتاب، ازل، محبوب، محی، مزیل، مشرق، مطاف، مطلع، مظهر، مقصود، مکلم، منجی، منادی، نباء، نبیر، ورقه و ورقا، هیکل، موعود، نور، نبیر، اصل، نقطه، صبح، طراز، غیب، هویت، حقیقت، بررسی نمود. ناگفته پیداست که از ترکیب و ترتیب این اسماء چه مقدار القاب و عناوین در آثار مبارکه آمده است.

بعضی از این القاب و اسماء مصرحاً در کتب قبل مذکور است، نظیر نباء عظیم (قرآن)، ذکرالله الاعظم (قیوم‌الاسماء)، من یظهره‌الله (بیان)، باب‌الله (قیوم‌الاسماء)، علیّ (قیوم‌الاسماء، لوح احمد عربی)، قرّة‌العین (قرآن و قیوم‌الاسماء)، ذات حروف‌السبع (بیان)، درّه اولی (اسلام)، بقیة‌الله (قرآن)، قیوم‌الاسماء، بهاءالله (بیان).

باری این خلاصه به هیچ وجه شایسته چنین مبحث جلیل و وسیعی نیست، و فقط مقدّمه‌ای است که علاقمندان را به این موضوع مهمّ متوجّه سازد. در اسلام، اهل علم و اطلاع از قرآن و ادعیة اسلامی ۹۹ اسم برای خداوند متعال استخراج کرده‌اند، اما در امر مبارک تحقیق دقیق و جامعی در این خصوص، تا آنجا که نگارنده میدانند، انجام نشده، و اسامی خاصّ ذات غیب لایدرک و

اسامی و القاب خاصّ همهٔ مظاهر مقدّسه نازله در آثار تدوین و تنظیم نگشته است. و البته این امر مهمّ باید بر اساس بررسی الواح و آثار و مکاتیب و توابع صادره از صدر امر، یعنی طلوع شمس حقیقت از افق شیراز آغاز شود. در خاتمه برای رفع اشتباهات احتمالی باید متذکّر بود که تداول عناوین و اصطلاحات که بسادگی ممکن است، در صورت عدم توجّه به مأخذ و منشأ اسامی و القاب، باعث ایجاد سوء تفاهم شود، همواره باید بر مبنای نصوص قاطعه و مدارک مستند از آثار مبارکه باشد، و در هر مورد مدرکی ارائه شود. در غیر این صورت، عواقب آن باعث ایجاد ابهام و اشکال خواهد شد. یکی از موارد این چنانی شهرت میرزا یحیی^۱ به عنوان "صبح ازل" است. این عنوان خاصّ حضرت نقطهٔ اولی^۱ است و در آثار اختصاص به حضرتش داشته و هرگز به میرزا یحیی^۱ چنین عنوانی در آثار مبارکه اطلاق نشده است. حضرت نقطهٔ اولی^۱ میرزا یحیی^۱ را به اسم و خطاب "اسم ازل" مفتخر فرموده بودند و خود او نیز به این حقیقت اعتراف کرده است.^۵

یادداشت‌ها

- ۱- مضحّ، از مصدر ضجّه، و به معنی در حال آه و ناله کردن.
 - ۲- مصحّ، از مصدر صحّه، و به مفهوم با صدای رسا فریاد کردن.
 - ۳- معجّ، از مصدر عجج، و به معنی با صدای بلند فریاد کردن.
 - ۴- کتاب بدیع، چاپ طهران، آزرندگان، صص ۴۳-۴۴.
 - ۵- ایام بطون، پژوهشنامهٔ شمارهٔ ۱، سال دوم، صص ۱-۳۸.
- "ایام بطون" اصطلاحی است که در آثار مبارکه مذکور و به دورهٔ اولیّهٔ ظهور من‌یظهره‌الله (حضرت بهاء‌الله) اطلاق میشود، و آن از زمان شهادت حضرت باب تا اظهار امر علنی در بغداد و باغ رضوان را در بر میگیرد.